

- Information and Communication Technology in Education* (2002) : A Curriculum for Schools and Programme of Teacher Development, Division of Higher Education. UNESCO 2002. Printed in France.
- Krymskyi S. B. (2010). Mezha tysiacholit – zmina vymiriv istorii [Millennium - changing dimensions of history]. In *Pro sofinit, pravdu, smysly liudskoho buttia [On the sophistication, the truth, the meanings of human existence]* (pp. 273-289). Kyiv [in Ukrainian].
- Liakh V. V., Pazenok V. S., Liubyvyi Ya. V., Raida K. Yu., Fedorchenko V. K., Yosypenko O. M., ... & Bezukladnikov Yu. O. (Eds.). (2009). *Informatsiine suspilstvo u sotsialno-filosofskii retrospektyvi ta perspektyvi [Information society in social and philosophical retrospect and perspective]* Kyiv: TOV “XXI stolittia: dialoh kultur” [in Ukrainian].
- Shybeniuk M. O. (2008). Formuvannia informatsiinoi kultury i vprovadzhennia tekhnolohichnykh innovatsii v osvitu [Formation of information culture and introduction of technological innovations in education]. In *Suchasni informat-siini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy [Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems]* (Vol. 18. pp. 44-48). Kyiv ; Vinnytsia: DOV “Vinnytsia” [in Ukrainian].
- Znachenko O. P. (2005). *Formuvannia informatsiinoi kultury maibutnikh uchyteliv humanitarnykh dysyplin [Formation of information culture of future teachers of humanities]* (Extended abstract of PhD dissertation). Kyiv [in Ukrainian].

УДК 316.77:004

orcid.org/ 0000-0002-4014-7109

ГОЛІЗДРА Олег Вікторович

аспірант кафедри філософії Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СВІТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Глобалізація, будучи найбільш характерною рисою сучасної епохи, значною мірою визначається експансією інформації як основного стратегічного ресурсу. Зростання загальної інформатизації суспільства відкриває можливості для зваженого її вибору, аналізу та порівняння, водночас зростають і обсяги дезінформації та негативних інформаційних впливів, здатних зруйнувати усталену систему соціальних зв'язків, національних цінностей та етнокультурних особливостей.

В умовах глобального інформаційного простору і легкості транскордонних впливів збереження і захист національної інформаційної безпеки суттєво ускладнюється. Культурна, технологічна, інформаційна західна експансія все більше посилюється, що сприяє руйнуванню традиційних для

незахідних держав соціокультурних форм та інститутів. Вплив чиниться як через зміст інформації, так і через її форму (мову, форму подання, стиль викладу, апеляцію до значимих фактів і подій тощо) (Стадніченко, 2013, с. 88).

Удосконалення технології комунікаційних мереж дало можливість: упровадити новітні інформаційні розробки в повсякденне життя мільйонів людей; досягти глибоких змін у різноманітних сферах суспільства; посилити інтернаціоналізацію сучасного світу; запобігти фрагментації суспільства та індивідуалізації пізнання; зміцнити демократичні засади розвитку, домогтися суспільного зімкнення та включення широких мас у єдиний соціальний простір; забезпечити подальший розвиток людського потенціалу, створення конкурентних переваг (Добровольська, 2005).

Технологічні досягнення сприяли формуванню нової соціально-політичної культури, появи ефективних форм участі громадян в оцінці проблем, що стоять перед суспільством, та визначенні напрямів суспільних змін. Електронні засоби комунікації розцінюються як засіб, що дозволяє підтримувати принципи прямої демократії, здійснювати зворотний зв'язок та забезпечувати високий рівень громадської й політичної активності та інформованості мас. Сучасні технології зв'язку стали імпульсом нової якості розвитку, створили передумову об'єднання людства в межах глобального інформаційного простору (Добровольська, 2005).

Новітні інформаційно-комунікаційні технології значно посилили потенціал зовнішніх впливів на економічне, соціальне, культурне і політичне життя кожного суспільства. Інтенсифікація зв'язків і взаємодії в сучасному світі створила об'єктивну передумову його єдності. Взаємозалежність господарських зв'язків, політичних рішень і процесів активізували глобалізацію світової економіки, політики й культури. Застосування інформаційних технологій в організаційно-технічному забезпеченні діяльності корпоративнофінансових структур підвищило вплив останніх у глобальному економічному просторі та посилює тенденції фінансової глобалізації (Добровольська, 2005).

Широке використання сучасних телекомунікаційних технологій відбилося на принципах та формах політичної організації у планетарному просторі. Тісна взаємодія значної кількості груп, організацій і рухів на основі інформаційних мереж уможливила виникнення нового явища – «глобального громадянського суспільства», основними структурними елементами якого є неурядові неприбуткові організації (Добровольська, 2005).

Водночас на глобальному рівні зберігається значний дисбаланс впливу на політику та економіку на користь інтересів великого бізнесу.

В умовах глобалізації потужні потоки інформації та новітні технології засобів зв'язку ущільнюють інформаційне середовище. Вони сприяють прискореному переміщенню символів, знань, зразків поведінки від одного суспільства до іншого, стандартизації пропозиції, уніфікації потреб споживачів.

Поширення інформаційних технологій посилює культурний вплив, знижує потенціал саморегуляції особистості, виступає передумовою маніпулювання свідомістю у планетарному масштабі. Технології масової комунікації збільшують можливості для ідеологічного впливу, формування суспільних настроїв, виникнення нових форм контролю особи й суспільства (Добровольська, 2005).

Нині розмежування на основі географічної фрагментації фізичного простору доповнилось розмежуванням на основі плюралізації віртуального простору, що стало засобом самоізоляції сучасної особистості. Розвиток техносфери призвів до появи штучного, агресивного щодо духовної культури середовища життєдіяльності людини.

У той же час розгортання негативних тенденцій є відображенням екстенсивної стадії постіндустріального розвитку, коли темпи росту витрат на розробку і впровадження інформаційних технологій перевищують темпи сукупної продуктивності. Це пов'язано з неефективним використанням та швидким знеціненням основних фондів, програмних продуктів, технологій і знань, а також нарощуванням обсягів інформації та її надмірністю (дублюванням, неточністю тощо), що породжує ентропію інформаційного простору.

Об'єктивну тенденцію глобалізації інформаційної сфери, посилення взаємозв'язку й взаємозалежності окремих націй, народів і країн, гегемонії світових лідерів супроводжує порушення балансу інформаційного обміну. Вивільнений розвитком техносфери потенціал глобалізації проявляється в економічній, політичній і культурній уніфікації, яка стає невід'ємною складовою глобальної експансії країн третьої цивілізаційної хвилі. Наразі формується нова глобальна ієрархія з постіндустріальним центром та периферією, розрив між якими дедалі збільшується й залежить від ступеня опанування надбань постіндустріальної економіки (Добровольська, 2005).

Просторове, тобто екстенсивне, поширення інформаційно-комунікаційного сектора породжує штучне прищеплення надбань постіндустріального суспільства країнам, що перебувають як на стадії індустріального, так і аграрного розвитку. У процесі зіткнення трьох цивілізаційних хвиль відбувається глобальне нашарування окремих ознак інформаційного суспільства. Проте це явище має, скоріше, кількісний (поширення технологій), ніж якісний (соціальна та економічна трансформація) характер. Рівень трансформаційного впливу світової інформаційної структури на окремі країни й регіони визначає ступінь її включення в глобальну систему суспільних відносин, зокрема економічних, коли вага накопичених інновацій змінює співвідношення на користь якісних зрушень (Добровольська, 2005).

Сучасний стан національного інформаційного простору характеризує створення слабо взаємозв'язаних по горизонталі та вертикалі галузевих, регіональних та низових підсистем, що відображає відсутність його

єдності. Безсистемний розвиток інформаційних ресурсів унеможливило їх становлення як визначального чинника соціально-економічного росту. Нерозвиненість інформаційної складової державного управління залишає на малоефективному рівні комунікаційні зв'язки між державною владою та суспільством.

Останнім часом дедалі частіше йдеться про невоєнні методи агресії, серед яких насамперед виділяють інформаційні війни та інформаційний тероризм. Це стало одним з наслідків інформаційного домінування США у світі. Країни-лідери сучасного світового процесу прагнуть до формування глобальної культури, єдиної для усіх народів світу. Водночас варто пам'ятати, що вестернізація неодмінно спричинить втрату власних особливостей та відмінностей (Трач).

Україна, як і більшість постсоціалістичних країн, є пасивним учасником сучасного глобалізаційного інформаційного процесу. Так і не створивши власну ідеологічну доктрину національної інтеграції, Україна все ще знаходиться у стані пошуку моделі подолання існуючого інформаційного глобалізаційного тиску. Взаємодія з іншими країнами, особливо країнами «золотого мільярда» при вирішенні проблем екології, загрози воєнної небезпеки, комунікацій, фінансування економічного виробництва, технологій нерідко призводить до послаблення не лише національної ідентичності, але й національно-державного суверенітету держави.

Список використаних джерел:

- Добровольська А. Глобалізація інформаційного простору: адаптація України до загальносвітових тенденцій. URL: <http://soskin.info/ea/2005/9-10/20050918.html>
- Стадніченко О. Інформаційна глобалізація: виклики для нації. *Інформація, комунікація, суспільство 2013 : матеріали 2-ої Міжнародної наукової конференції ІКС-2013*. (Львів, Славське, 16–19 трав. 2013 р.) / Національний університет «Львівська політехніка», Кафедра соціальних комунікацій та інформаційної діяльності, Кафедра інформаційних систем і мереж. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. С. 88–89.
- Трач Ю. Інформаційна глобалізація як складник глобалізаційних процесів. URL: http://culturalstudies.in.ua/knigi_10_26.php

References

- Dobrovolska A. (2005). *Hlobalizatsiia informatsiinoho prostoru: adaptatsiia Ukrainy do zahalnosvitovykh tendentsii* [Globalization of the information space: Ukraine's adaptation to global trends]. Retrieved from <http://soskin.info/ea/2005/9-10/20050918.html> [in Ukrainian].
- Stadnichenko O. (2013). Informatsiina hlobalizatsiia: vyklyky dlia natsii [Information globalization: challenges for the nation]. In *Informatsiia, komunikatsiia, suspilstvo 2013 : materialy 2-oi Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii IKS-2013* [Information, Communication, Society 2013: Proceedings of the 2nd In-

ternational Scientific Conference ICS-2013] (pp. 88-89). Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniky [in Ukrainian].
Trach Yu. *Informatsiina hlobalizatsiia yak skladnyk hlobalizatsiinykh protsesiv* [Information globalization as a component of globalization processes]. Retrieved from http://culturalstudies.in.ua/knigi_10_26.php [in Ukrainian].

УДК 330.862

orcid.org/ 0000-0002-6830-118X

ІВАНІШИН Дмитро Олександрович

аспірант кафедри філософії Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

АНАРХІЗМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗМУ

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. можна скільки завгодно сперечатися про форму (права – ліва) і умови (революція – еволюція) анархізації українського соціуму, однак варто констатувати, що, з точки зору анархізму, українці живуть на окремій планеті. У той же час за межами України даний процес у вигляді правої анархічної еволюції йде повним ходом і наша держава може як долучитися до його благ, так і залишитися за її бортом. Щоправда, анархізація ця зовсім не та, про яку говорять ліві анархісти. Але це єдино можлива і економічно обумовлена анархізація сучасного світу – капіталістичний анархізм глобалізації. Незважаючи на всі авторитарні плани «великої сімки», не можна не помітити потенції глобалізації у скасуванні головного породження влади – держави (Миссия анархизма).

Утопічний анархізм ХІХ – ХХ ст. плекав ілюзію щодо можливості одночасної відмови від влади і власності, уявляв майбутнє світом «ангелів і святих». Початок глобальної ери і пришествя антиглобалізму наприкінці ХХ ст. поставили анархістів перед вибором: боротися з капіталом проти держави або, навпаки, – з державою проти капіталу. Природно, праві анархісти в боротьбі з державою оперлися на капітал, лівим, на протидію глобальному капіталу, довелося захищати державні режими Третього світу.

Анархісти в рядах антиглобалістів виявилися заручниками старих марксистських догм і, виступаючи проти нового глобального капіталізму, несподівано стали захисниками своїх лютих ворогів, – національних держав. Своїми акціями антиглобалісти домоглися списання по 200 млрд. USD боргів з країн Африки та Латинської Америки. Тому анархістський рух знайшов серйозну підтримку як урядів країн Третього світу, так і в президентів цих країн. Але, як би ця підтримка не подавалася, вона є підтримкою держав. Причому часто прямо авторитарних режимів. Так ресурс «Антиглобалізм. Опір Нового світового порядку» в рубриці «обличчя антиглобалізму» публікував біографії таких активістів руху як Я. Арафат, Ф. Кастро, А. Лукашенко, У. ЧАЕС (*Миссия анархизма*).